

Sygn. akt VII U 1359/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Zbigniew Szczuka

Protokolant: st. sekr. sądowy Dominika Kołpa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 lutego 2017 r. w Warszawie

sprawy E. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o wypłatę niezrealizowanego świadczenia

na skutek odwołania E. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z dnia 27 czerwca 2016 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

E. S. w dniu 1 sierpnia 2016 r. wniosła odwołanie do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział

w W. z dnia 27 czerwca 2016 r., znak: (...). Odwołująca zarzuciła zaskarżonej decyzji naruszenie jej interesów poprzez nierozpatrzenie

i niewyjaśnienie wszystkich okoliczności w sprawie, błędną interpretację obowiązujących przepisów, błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz błędną wykładnię przepisów prawa materialnego, a w szczególności niewłaściwe zastosowanie art. 405 k.c. Ubezpieczona wskazała, że jej zmarła matka w dniu 18 lipca 2013 r. J. H. w 1980 r. wyjechała do Szwecji, mieszkając tam do śmierci, jednakże posiadała w Polsce prawo

do emerytury, którą pobierała przez pewien okres do listopada 1984 r. Odwołująca stwierdziła, że z powodu ciężkiej choroby i zaniedbań, jej zmarła matka przestała odbierać polską emeryturę, jednak nigdy nie otrzymała decyzji o anulowaniu lub wstrzymaniu przedmiotowego świadczenia. Odwołująca podniosła, że domaga się wypłacenia jej równowartości emerytury za okres od lipca 2006 r. do lipca 2013 r. (k. 2-4 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 29 sierpnia 2016 r. wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Organ rentowy wskazał, że zawieszenie prawa do emerytury poprzez wstrzymanie wypłaty

w związku z wyjazdem J. H. do Szwecji na okres przekraczający 12 miesięcy miało uzasadnienie w obowiązujących przepisach prawa. Oddział podniósł również, że zmarła J. H. osobiście ani przez pełnomocnika nie złożyła wniosku o podjęcie wypłaty emerytury po wejściu w życie przepisów umożliwiających pobieranie świadczenia

w przypadku stałego pobytu za granicą (k. 10-11 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. H., matka odwołującej, w dniu 8 września 1980 r. złożyła wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. o przyznanie prawa do emerytury (k. 1 a. e., tom II).

Organ rentowy wydał decyzję z dnia 7 października 1980 r., znak: (...), zgodnie z którą przyznał J. H. prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 8 czerwca 1980 r. (k. 4 a. e., tom II).

J. H. w piśmie z dnia 19 października 1981 r. w związku z wyjazdem za granicę upoważniła siostrę M. D. do pobierania emerytury (k. 9-10 a. e., tom II).

Organ rentowy w piśmie z dnia 11 stycznia 1989 r. poinformował, że w świetle przepisów, prawo do emerytury i renty ulega zawieszeniu w razie wyjazdu rencisty za granicę na pobyt stały lub czasowy, jeżeli trwa dłużej niż 12 miesięcy. Oddział podniósł, że emerytka przebywająca za granicą ponad 12 miesięcy nie powróciła do kraju, co spowodowało, iż wypłata emerytury została wstrzymana od dnia 25 lipca 1982 r. (k. 16 a. e., tom II).

Zgodnie z wyciągiem z rejestru ewidencji ludności z dnia 22 sierpnia 2013 r., J. H. zmarła w dniu 18 lipca 2013 r. (k. 21 a. e., tom II).

E. S. w dniu 7 kwietnia 2016 r. złożyła wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. o wypłacanie spadkobierczyni zaległych świadczeń emerytalnych (k. 47-48 a. e., tom II).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. po przeanalizowaniu wniosku wydał zaskarżoną decyzję z dnia 27 czerwca 2016 r., znak: (...), zgodnie z którą odmówił odwołującej wypłaty niezrealizowanego świadczenia emerytalnego po zmarłej J. H.. Organ rentowy podniósł, że wniosek o wypłatę niezrealizowanego świadczenia został załatwiony odmownie, ponieważ wpłynął po upływie 12 miesięcy od daty zgonu J. H. (k. 56 a. e., tom II).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach rentowych. Zdaniem Sądu, powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

W związku z tym, Sąd uznał materiał dowodowy za wystarczający do rozstrzygnięcia w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie E. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 27 czerwca 2016 r., znak: (...) jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Przedmiot sporu w niniejszej sprawie wyznaczało jedynie dokonanie subsumpcji, a więc przyporządkowania niekwestionowanego stanu faktycznego pod daną normę prawną.

Zgodnie z obowiązującym w spornym okresie czasu § 10 pkt 1-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 kwietnia 1977 r. w sprawie zawieszania prawa do emerytury lub renty (Dz. U. z 1977 r., Nr 11, poz. 46 ze zm.) zawieszenie prawa do świadczeń z powodu wyjazdu rencisty za granicę następuje od najbliższego terminu płatności tych świadczeń, przypadającego po dniu wyjazdu, jeżeli emeryt lub rencista wyjechał na pobyt stały lub po upływie 12 miesięcy od dnia wyjazdu, jeżeli emeryt lub rencista wyjechał na pobyt czasowy, z uwzględnieniem ust. 2. Na wniosek osoby skierowanej

lub delegowanej do pracy za granicą w polskiej misji dyplomatycznej, urzędzie konsularnym lub w innej polskiej placówce, instytucji lub przedsiębiorstwie albo na wniosek członka rodziny takiej osoby prawo do świadczeń - mimo wyjazdu za granicę na pobyt czasowy - nie podlega zawieszeniu, niezależnie od okresu pobytu za granicą. W okresie pierwszych 12 miesięcy pobytu czasowego za granicą oraz w wypadkach, o których mowa w ust. 2, świadczenia przekazuje się na konto emeryta lub rencisty w powszechnej kasie oszczędności lub wypłaca w kraju wskazanej osobie. Prawo do świadczeń, które zawieszono z powodu wyjazdu za granicę, przywraca się na wniosek emeryta lub rencisty od dnia powrotu do kraju, jednak za okres nie dłuższy niż 3 miesiące wstecz od dnia zgłoszenia wniosku.

Sąd zważył, że zmarła J. H. zgodnie z jej oświadczeniem, od 1981 r. przebywała za granicą w Szwecji, a więc na podstawie ww. przepisów organ rentowy prawidłowo zawiesił wypłatę przysługującej jej emerytury od dnia 25 lipca 1982 r.

po upływie 12 miesięcy od dnia wyjazdu. J. H. nie powróciła do kraju, a więc Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie miał podstaw prawnych, aby wypłacać jej w dalszym ciągu świadczenie emerytalne.

Następnie w dniu 1 stycznia 1983 r. weszła w życie ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r.

o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1982 r., Nr 40, poz. 267

ze zm.) zwanej dalej „ustawą”, która obowiązywała do dnia 31 grudnia 1989 r. Na podstawie art. 84 ust. 1-4 ustawy, prawo do emerytury i renty ulega zawieszeniu, niezależnie

od okoliczności określonych w art. 82 i 83, w razie wyjazdu rencisty za granicę na pobyt stały lub na pobyt czasowy, jeżeli trwa on dłużej niż 12 miesięcy, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej. Zawieszenia prawa do emerytury i renty, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie stosuje się do osób skierowanych lub delegowanych do pracy za granicę

w polskich przedstawicielstwach dyplomatycznych i w urzędach konsularnych, w stałych przedstawicielstwach przy Organizacji Narodów Zjednoczonych i innych misjach lub misjach specjalnych, a także innych polskich placówkach, instytucjach lub przedsiębiorstwach

oraz do członków rodzin tych osób - na ich wniosek, chyba że zachodzą okoliczności wymienione w art. 82. W okresie pierwszych 12 miesięcy pobytu czasowego za granicą

oraz w wypadkach, o których mowa w ust. 2, świadczenia przekazuje się na rachunek emeryta lub rencisty w powszechnej kasie oszczędności lub wypłaca w kraju wskazanej osobie. Prawo do świadczeń, które zawieszono z powodu wyjazdu za granicę, przywraca się na wniosek emeryta lub rencisty od dnia powrotu do kraju, jednak za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe wstecz od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Z dniem 1 stycznia 1990 r. nastąpiła zmiana zgodnie z art. 31 na mocy ustawy z dnia 24 maja 1990 r. o zmianie niektórych przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym (Dz. U.

z 1990 r., Nr 36, poz. 206). W myśl art. 1 pkt 24 a-c ww. ustawy w art. 84 skreślono punkt

2 ustępu 1 i ust. 2 oraz w ust. 3 wyrazy „pierwszych 12 miesięcy” i „oraz w wypadkach,

o których mowa w ust. 2”. Jednakże w dniu 29 czerwca 1994 r. Trybunał Konstytucyjny

w wyroku z dnia 3 listopada 1992 r. w sprawie o sygn. akt K 12/92 uznał za niezgodny

z Konstytucją art. 84 ust. 1 pkt 1 i art. 84 ust. 4 ww. ustawy.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 ustawy obowiązującym do dnia 30 grudnia 1996 r., w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznawiało się

od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe wstecz od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano

z urzędu decyzję o jej wznowieniu. Przepis art. 84 ust. 4 stosowało się odpowiednio. Kolejne zmiany, które miały wpływ na końcowe rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie, zostały wprowadzone ustawą o waloryzacji emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia

25 października 1996 r. (Dz. U. z 1996 r., Nr 136, poz. 636). W świetle art. 9 pkt 4 ww. ustawy, w art. 103 w ust.

1 wyrazy „za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe wstecz” zastąpiono wyrazami „nie wcześniej niż” oraz skreśla się zdanie ostatnie. Zgodnie

z powyższym art. 103 ust. 1 ustawy od dnia 31 grudnia 1996 r. brzmiał następująco: w razie ustania przyczyny powodującej wstrzymanie wypłaty świadczenia, wypłatę wznowia się od miesiąca ustania tej przyczyny, jednak nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o wznowienie wypłaty lub wydano z urzędu decyzję o jej wznowieniu.

Sąd zważył, że nowe ww. przepisy, które zostały wprowadzone na przestrzeni lat, umożliwiały osobom żyjącym poza granicami kraju ubieganie się o podjęcie wypłaty emerytury. Jednakże w niniejszej sprawie zmarła J. H. ani jej reprezentowany pełnomocnik nie złożyli przedmiotowego wniosku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Sąd doszedł do przekonania, że ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin obowiązywała do dnia 31 grudnia 1998 r., ponieważ w dniu

1 stycznia 1999 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zwanej dalej „ustawą emerytalną”. Na dzień złożenia wniosku przez odwołującą do organu rentowego, obowiązywał przepis art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 j. t.), zgodnie z którym postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Brak złożenia wniosku przez J. H. przed śmiercią, uniemożliwił jej przyznanie prawa do wypłaty zaległych emerytur.

Tym niemniej w świetle art. 136 ust. 1 ustawy emerytalnej, w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Jak stanowi art. 136 ust. 3, roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania. W niniejszej sprawie zgon J. H. nastąpił w dniu 18 lipca 2013 r., natomiast ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie jej niezrealizowanego świadczenia

w dniu 7 kwietnia 2016 r. Zgodnie z poglądem wyrażonym w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego, „12-miesięczny termin określony w art. 136 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przewidujący wygaśnięcie roszczeń o wypłatę świadczeń należnych osobom, które zgłosiły o nie wniosek, a następnie zmarły, nie podlega przedłużeniu, czy przywróceniu bez względu na przyczyny opóźnienia wystąpienia z żądaniem ich wypłaty przez osoby uprawnione wymienione w ust. 1 tego artykułu.” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 września 2005 r., sygn. akt III AUa 865/04) Zatem w ocenie Sądu bezspornie wynika, że ubezpieczona uchybiła ustawowemu terminowi składając przedmiotowy wniosek dopiero po upływie 2 lat

i 9 miesięcy. Termin ten nie ulega przywróceniu ani przedłużeniu, co skutkuje oddaleniem odwołania od prawidłowo wydanej decyzji przez organ rentowy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.